„UKRAIŃSKYJ HOŁOS“ Przemyśl. Należytość pocztową uiszczono ryczałtem.

Ч. 29 (605) Неділя, дня 9. Серпня 1931. Рік XIII.

Український Голос

Передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол., четьрічно. — Для Чехії на рік 72 к. ч., 1/2 — 40 к. ч. 1/4 — 20 к. ч. Для Франції — 60 ф. річно, 1/2 — 35ф., 1/4 — 20 ф., Для Німеччини — 10 мар. річно, 1/2 — 6 мк. 1/4 — 3.50 мк. Для Бельгії — 90 б. ф. річно, 1/2 — 50 б. ф. 1/4 — 30 б. ф. Для Америки 2 1/2 ам. долярів річно. ☞ Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймає.

Большевицька пропаґанда нашим коштом.

В сю пору в Парижі можна оглядати „Виставку мистецької книги“. Межи ріжними виданнями подибується там і українські. На жаль вони у відділі СССР., народи заступлені державами. Зайвий раз можна постерігати методи большевицької пропаґанди закордоном, спосіб ворогів наших представляти Україну перед чужинцями. Український відділ представляється досить мізерно, особливо коли зважити, що за ним стоїть ціла соціялістична Республіка — „майже незалежна“ з її Державидатом. Кілька приватних осіб з еміґрації потрафило би дати матеріял не згірший і не менш обширний, як той, що виставлено. Чиж варто після сего мати „свою“ державу, коли вона не годна припильнувати навіть такої простої справи? Поряд з артистичними виданнями инших народів наші видання виглядають досить убого. Ні виробленого смаку, ні власного характеру, ні порядної техніки. Цілість досить невиразна, безбарвна. Не рятують справи навіть люксусове видання Кобзаря з рисунками Седляра, ані Український Театр з декораціями Петрицького.

Із багато більшою пильністю уладжено російський відділ. Там не лише обгортки, але багато книжних образків, більше ріжноманітности, краща техніка. Звичайно панівною є московська хаотичність, скрайна претенсійність, змагання всіх переплюнути. Коли український відділ займає невелику, але окрему, специяльно зроблену полицю, дуже модерну по конструкції, то російський відділ забирає пятнацять раз більше місця по стінах. Ся нерівнократність кидається у вічі і зменшує вагу України в очах чужинця. Звичайно російський відділ підсилено всілякими „інородческими“ виданнями, які потопають в „руськім“ морі. Але зрештою то нас мало обходить.

Всеж цікаво, що з усіх народів СССР. єдино Україна виділена в окремий ніби підвідділ. Тут є певна й виразна тенденція, яка унаглядненa текстом. Картоґрами голосно й настирно подають до відома глядача, що за 120 років з перед большевицької революції видруковано українських книг 3.214 назв, тим часом як за 10 років від тої революції їх вийшло 12.290 назв, 103 міл. прим., а за два перших роки пятилітки — 10.780 назв і 142 міл. прим. При тому звичайно не згадується, про московський гніт на Україні, як причину такого нашого убожества, рівно як не згадується про вартість тої „халтури“, яку нині видають большевики за гроші українського народу, не питаючи, чи він її хоче чи ні. Большевикам важно продемонструвати сі числа, які зрештою годі перевірити, аби показати, як мудро вони рішають національну проблему. Длятого витягається назверх України і робиться з неї, або її культури майже утвір московського большевизму. Брехня, яка легко зпантеличує чужинця.

Така пропаґанда нині є потрібна для Совітів більше як коли. Бож не досить узгляднити „стратегічне і політичне значіння Київа“, як то робить Пролетарська Правда, зміцнити її твердині, устаткувати пивниці на випадок повітряних атак (Авіохем), треба ще переконати капіталіста, що йому нема чого сунутись на Україну, бо там всякі національні питання вже давно вирішені й всі страшенно задоволені зі свого положення. Власне, щоб не порушити сего переконання, большевицька преса уперто замовчує про части арешти соток людей, визначних українських патріотів, як то було недавно. Але, щоб не натискати надмірно в процесі пропаґанди на самий факт існування української нації, большевики говорять дуже делікатно про „майже незалежну“ У. С. С. Р. Як кажуть французи, „щоби не вкинути, чужинцеві блохи до уха“. Для того згадку про УССР на паризькій виставці книги поміщено на самій потилиці полиці українського відділу, там, куди ніхто не заглядає. Отже Україна, як окрема Республіка фіґурує, але ніхто того не помічає. Так хитро мудро большевики виміряли дози гомеопатії і альопатії в своїй пропаґанді закордоном в справі України.

Зрештою подібну несовісну, криводушну пропаґанду ведуть большевики цілий час і при всякій нагоді. Тіж самі способи на Виставці Преси в Кольонії в 1927 р. Україна також була представлена окремо, аби вибити з рук арґумент, що її іґнорують, але в тойже час старанно затушкована в масі російських видань. Теж саме з капелею „Думка“, що виступала кілька літ тому у Франції. Всякими хитрими, штудерними способами, не вважаючи на протести самих хористів, укр. хор представляли на афішах, у програмах, пресових звітах як російський; його національний характер навмисно затирали. Все було спрепаровано, щоб большевики могли московським звичаєм і „невинність єдіно-недєлімческу соблюсті“ і „капітал протиінтервенційний пріобрєсті“. Під сю пору по всій Европі можна бачити проспекти й брошури, якими большевики намагаються заманити до себе туристів, аби видурити в них валюту. Там також Україна представлена ніби окрема країна, поряд з Белюджістаном. Казахстаном і т. и. Але разом з тим Київ відзначений, як „мати городів руських (російських)“, а Одеса, як „найбільший російський порт“ і т. и. Московська захланність у большевиків не менша, як у царистів, але еще більш брехлива й підступна

Зрештою ця спекуляція на нашім імені, наших здобутках, наших можливостях найбезличніще виявляється в статті „Шляхом ленінської національної політики“ (Пролетарська Правда ч. 155) В ній доводиться, що большевики ведуть наймудрішу й найрозумнішу національну політики. Справді „наколи в середньому на Україні асіґновання на народню освіту збільшились сього року на 32.2 відсотки, то в національних районах зріст дорівнює 75 відсотків“, або знов „видаткова частина бюджету 25 нацрайонів України сього року зросла на 89 відст.“ і то, звичайно, коштом бюджету цілої України. Отже забезпечуючи „максімальне здійснення потреб нацрайонів України“ большевики реклямують свій лібералізм, розплачуючись за те коштом нашого народу. А разом з тим, підсилюючи чужородні етнічні групи на Україні, вони виховують у нас яничарів, якіби чинно підтримували московський большевицький режим і чужинне панування в нашім краю. І вже нині ті групи виявляють велику активність. Бо коли „на останніх виборах до рад пересічна явка на Україні дорівнювала 76,2 відст, то по молдавських нац. сільрадах вона становила 91 відст, жидівських 87 відст і т. д.“ Так упривілійовані нацменшости на Україні борються за задержання вигод, що їм дає большевицька влада.

Така політика большевиків на Україні тим більш обурлива, що вони в межах Московщини найменше дбають про задоволення нац.-культурних потреб українського населення, якого набереться до 8 міліонів, включаючи сюди українські окраїни загарбані Російською республікою. Знаємо, як зле стоїть справа „українізації“ на Передкавказзю, на Волзі, в Сібіру, в Туркестані. Знаємо, як раптом таємничо зникла українська релятивна більшість в Криму і як запопадливо там іде русифікація. Чому большевицькі апостоли національної свободи не прикладають у себе своєї ліберальної політики, але вибрали за її терен нашу Україну? Тому, що і тут вона має служити засобом для їх московського великодержавництва, імперіялізму, захланности. Ми вже добре знаєм сю систему з практик царизму, чорносотенства, білого єдіно-недєлімчества. Але треба було дочекатись большевизму, щоб наша кривда стала засобом пропаґанди для наших ворогів. Винародовлюючи Україну своєю національною політикою, Совіти заслоняються нею проти інтервенції.

Самовидець.

На чисту воду.

(Докінчення).

Були також люди, що хотіли читати для членів на ріжні літературні теми відчити, але Рада Т-ва подбала про те, щоб ні один відчит не відбувся. Вкінці липня 1930. р. ґрупа членів Т-ва звернулася до заступника голови з пропозицією утворити при Просвіті літературно-наукову секцію, яка малаб уряджувати ріжні відчити та гуртові читання з поясненнями. Заступник голови сказав, що над сим питанням треба думати й відповідь на се Рада може дати аж... за місяць! Звичайно, місяць минув, але відповіді не було... Тоді склали під розписку (як у чужому уряді!) прохання на письмі; знову минуло досить часу, нарешті дня 1. X. 1930 р. Рада розглянула прохання й згодилася на відкриття секції, але (як і личило радикалам, що всюди кричать за демократизм) *призначила голову* секції. Природно, що Рада моглаб призначити просто представника від Ради, але Раді Т-ва залежало на тому, щоб секція *не працювала й не збіралася* та не вносила дисонансу в просвітянсько-радикальну сплячку, а таке завдання міг виконати тільки „голова“. Звичайно всі польські уряди дають відповідь на про-

хання в справі вистави чи там чого иншого протягом 14 день, отже й Рада Т-ва повідомила ініціяторів про свою постанову з дня 1. X. аж дня 14. X., при чому повідомлення підписав призначений на голову секції заст. голови Т-ва. Звичайно, що він не запропонував жадного дня для засідання й ініціятори приблизно протягом 10 день марно чатували на нього то у Просвіті, то на вулиці — він ухитрявся якось не зустрітися. Одного разу бачили, як він зайшов до п. К. (голови Т-ва); пішли негайно туди, але довідавшися від посланного, хто хоче бачити п. заст. голови, сказали там, що п. Ж. вже нема. Дня 18. X. один з ініціяторів склав на письмі прохання до п. Голови (секції) визначити час на авдієнцію, але за пару днів влада виарештувала всіх членів Ради Т-ва й тому відповіді не було кому дати. Після сього минуло ще кілька місяців; уже більшість членів Ради давно була на волі, але відповіді не було. Ініціятори терпеливо чекали. Дня 10 лютого 1931. р. внесено було знову під розписку на копії прохання дати в сій справі до 15. II. відповідь, але відповіді знову не було!

Отже, як видно з наведеного всі спроби розпочати освітню працю були марні, одиноким хіба їх наслідком були напади на окремих членів Т-ва. Принагідно треба зазначити, що Рада Просвіти в Кремянці для своєї читальні з моментом захоплення її кремянецькою радикальною клікою постановила не брати: „Народньої Справи“, „Тризуба“, „Нового Села“ і „Українського Голосу“, за те постановила виписати „Нові Шляхи“ і „Вікна“. Все таки до певної міри побоюючись, що справа з відчитами може бути порушена на загальних зборах, Рада Т-ва дня 10. II. 1931. р. вивісила на дверях оголошення постанови з 1. X. з пропозицією вписуватися в члени літер. наук. секції. Це звичайно, мало на меті показати ініціятивній ґрупі, що з нею говорити не бажають. Але і з цим можнаби згодитись, якби не те, що се оголошення провисіло на дверях місяць і ні одна душа туди не записалась.

Двоє з ініціяторів взяли 7. V. це оголошення з Т-ва і протягом одного дня зібрали підписи 12 осіб, що дали згоду працювати в секції. Тогож дня визначив голова Т-ва збори при участи Ради Т-ва. Зогляду на те, що збори визначено на тойже день, кілька осіб зі службових причин не могло зявитись. Се дало змогу Раді поставити справу так, що зогляду на малу кількість прибувших, мови про уконституування секції не може бути. Один з ініціяторів запропонував тоді, щоб Рада, хоч не від секції а від імени Т-ва дала згоду на влаштовання кількох відчитів. Після деякої дискусії Рада дала згоду, правда з тим, що відповідальність за відчити мусить взяти на себе п. адвокат Кмітковський. Дехто з членів Ради висловлював побоювання, що й тоді може за це відповідати Рада Т-ва. Член Ради п. Ж-ич запевняв, що Староство з певністю не дасть дозволу, а крім того пропонував не пускати учнів. Другий член Ради підтверджував пропозицію в иншій формі, щоб пускати, але заручившися попереду дозволом Дирекції шкіл. Ці пропозиції після суперечки відкинули. В наслідок цього після одержання дозволу від влади відбулося 5 відчитів на такі „страшні“ теми: „Матерія й життя“, „Гете та його творчість“, „Дарвінізм“ (дві лекції) і „Мазепа та його доба“. На відчитах крім молоді, яка охоче відвідувала відчити, не було майже нікого і звичайно поруч із представником влади куняв Голова Т-ва, або демонстративно переглядав часопис.

На загальних зборах, завдяки „енерґії“ Ради було присутніми всього біля „115“ душ, хоча читалень по селах має Т-во 102 (а членів понад дві тисячі кількасот), причому головну масу із прибувших складали члени читалень в Андрузі, Підлісцях і Млинівцях (радикально настроєні села). Богато селян із цих сел було просто іграшкою в руках головачів. Так напр. біля цілого гурту дівчат з Андруги стояв парубок, який писав їм, коли треба було голосувати на письмі і казав, чи треба їм піднімати руки, чи ні, коли голосували явно. На зборах жадних питань про методи освітньої праці, або якогось конкретного пляну освітньої роботи на майбутнє не подавали й не розглядали (бо „промову“ п. Тернового про те, що можна на селі розповідати, як десь говорять в Америці у такий стовбчик, а тут чути і се зветься „радіо“ і т. п., за такий плян уважати не можна). Та се й зрозуміло, бо Рада хотіла бачити на сих зборах фактично лише своїх „прихильників“ з трьох перечислених сіл, котрих „моральним обовязком“ було лише подати голоси за стару Раду, доповнену ще новим радикалом. На сьому функції учасників зборів кінчалися. Таким чином обрана знову Рада складається з 4 радикалів і 1 ундівця, який пройшов *радикальними* голосами, бо радикали потрібували його мати *для декорації* й з причин *економічного характеру*. Була спроба зроблена деким із радикальних діячів підкопатись під особи тих, що відважилися прочитати тих пару скромних відчитів і тим порушити гармонію і спокій радикальної саджавки. Звичайно, що ті 87 голосів, які обрали нову Раду, можуть докладно ілюструвати, в що обертається на практиці бучно реклямований нашими демократами — демократизм, бо лише чотири відсотки членів вибрали нову Раду, котра й дальше буде так само енерґійно „працювати“ на народній ниві. Природно, що не було жадного змісту виступати перед засуґестіонованими — радикальними провідниками — членами Т-ва, яких голови не були приступні до жадних арґументів. Думаємо натомісць, що сей допис прочитають членами Т-ва не в підігрітій атмосфері зборів, а в дома, зверне увагу на фактичний стан справи всіх, кому дорога справа ширення освіти і змусить поміркувати над обєктивною оцінкою „корисної“ діяльности дотеперішних провідників Ради Т-ва, котрі, без сумніву, протягом найблищого року зроблять так само богато як і попередних літ.

Звичайно, на загальних зборах Рада знова пояснювала свою бездіяльність відношенням влади користаючи з того, що село про все описане вище не знає, а знає, що *на театральні вистави дійсно влада вже два роки не дає майже цілком дозволів*, мотивуючи ріжним способом свої заборони. Але на нашу думку треба вивести на чисту воду й ту компанію, що засіла в Раді, щоб усі знали, що вона мало не так само, як і влада дбає про спинення освітнього руху. Виправдань жадних не може бути також, бо; 1) Просвіта не є партійною установою, 2) коли навіть якась партія й захопила провід, то вона має моральне право лише тоді не допускати до роботи инших, *коли робить сама те, що не дає робити иншим*; цяж кліка ні відчитів, ні курсів, ні читань гуртових не влаштовувала протягом двох років, 3) бібліотекаря, хай би поставила й „свого“, але *освіченого* й очитаного, а не москвофіла з „домашньою освітою“.

На закінчення мусимо звернути увагу ще на такий факт: протягом сього часу Рада Т-ва не *поповнювала* бібліотеки новинками, ні власними засобами, ні шляхом пожертв; зате протягом сих двох років саме заходами тої нечисленної ґрупи, якій не дають змоги працювати, вступило до бібліотеки нових книжок (переважно самих новинок) на суму більшу шостисот злотих. *Націоналіст.*

Ю. ГАСЕНКО. 11)

В село на спокуту.

(Продовження).

— Тільки не горячись і не бери на понт, не люблю страх цього. Кажу определьонно, що все зделаємо своєчасно. От завтра поставимо справу на сході, зберемо кошти на ремонт і школу разделаєм, як ляльку. Тільки роби все в контакті і все буде гаразд.

— Хиба що справу треба ставити на загальному сході? На школуж повинні бути готові кошти з буджету; селянствож платить на шкільну справу разом із податком. Не зручно ж два рази дерти — дивувався я, що й цю справу зайвий раз кидають на селянські плечі.

— Воно, кошти то були, але загули. То революційні свята, то прийом начальства, то...... замнявся Глевтяк. Але на школу грошей треба й дядьки мусять дати. На це дадуть скоріше як на що. Тольки треба дружно, в контакт. Да. Приготуйся до докладу на сході про хлібозаготівку та мясозаготівку, ось інструкція й циркуляр від Р.В.К.*) — Виконавці! Підійдіть всі сюди!

Я намірився заперечити Глевтякові, що доповіді не зроблю, бо на таку тему перед селянством говорити не вмію, але Глевтяк мене не слухав. Він уже наказував виконавців:

— Зогляду на те, що сход має бути серіозний, зігнати всіх селян. Вдосвіта поставити варту на всіх воротах і нікого не пускати з села — ні пішого ні возом. Зранку загадати всім, а зпівдня ходити по хатах і гонити без церемоній, страхаючи карцером, арештом і т. інш. Старші виконавці відповідають за свої райони. Хто не прибуде, подати мені на списку. Це раз, а друге: Ранеько вигнати 40 підвод для звезення фондівського хліба.

— Микито, — відважився один з виконавців. Можеб почекати, поки своє позвозять, а то...

— Не варнякай! — грізно збив його Глевтяк. — Роби, що наказую. Громадське добро в першу чергу. І так наганяй від РВК дістав, що громадське добро не в порядку. Тепер третє: на вечір зігнати мені всіх до єдиного недоїмщиків*) та власників молотарок; список у секретаря.

Скінчив і зник. Зажурений вертався я з сільради, роздумуючи, як буду аґітувати селян за хлібозаготівку та мясозаготівку.

На загальному сході.

Сьогодні неділя. Не справляє вона враження свята ні зовнішньо ні внутрішньо.

Пригадую собі неділішній день кілька років тому, коли більшовики ще не запускали своїх руїнницьких пазурів на села. Бурхливий рух на селі в неділю завмирає. Натружена за тиждень горячої праці душа сільського трудяря спочиває, набирається сили фізичної, підбадьорується духово. Дрімотливо — мрійна тиша надає ще більше побожности святові — відпочинкові. Чисто побілені хатки ретельно підведені призьби, кольористо розмальовані ревною дівочою рукою роги, береги, причілки, новіше убрання, веселий настрій, приємні розмови доповнюють святочно — урочисту обстановку. Навіть невіра, черствий атеїст, активний безбожник відчував незвичайний святковий день.

У більшовиків не така стала неділя, не так її святкують на селі. Там одна за одною зникають традиційні ознаки свята. Село, як і в будень, збудоражене, похмуре, невмите, обдерте. Комуністи намагаються знищити святкові звичаї, напираючи на них усіми засобами й силою всього апарату. Замість святкування — відпочинку в цей день вони як найширше розводять своє урядування й шарпають людей не даючи ні помолитись, ні відпочити. У неділю збігаються на село десятки аґентів, скликають що дня божого збори, сходини, засідання, викликають людей масами до суду, до району, виганяють у підводи, лазять попід хати з ріжною збиранною, списами, переписами і т. інш.

От і сьогодні: з самого ранку почали загадувати на сход, та виганяти підводи для звезення фондівського збіжа.

Загавкали по селу собаки й гуло попід хати:

— На сход. Гайда на сход, бо штраф*) заплатиш ще й в карцері попаришся.

Коло церковних воріт стояло два виконавці з комсомольцем і завертали людей від церкви до сільради. Селяни опирались.

— Ще встигнем на той сход. Однак аж десь під вечір буде — казали.

— Вертайсь, вертайсь — гукав заядлий комсомолець Веретільний. — Обійдеться сьогодні й без бога. Чесніше діла громадські рішатимете, як з богом сьогодні не змовитесь.

— Напасть якась. У святу неділю рано сход скликати, і розсудомило їх сукиних, — Господи, прости гріха, — синів — здвигував неодин селянин плечима.

— І то хтось прийде так рано радити? Аби світом колотити...

*) Районовий Виконавчий Комітет.

*) Тих, що не виплатили торішнього податку.

*) Кару.

ЯРОСЛАВ ЗАРЕМБА.

До питання позашкільної освіти.

Одним з питань, яке саме в повоєнних часах набрало чималої ваги й домагається раціональної розвязки, є питання позашкільної освіти. Розуміємо під ним усяку культурно-освітну працю поза рамами школи всіх родів і ступнів. Ставляючи отже для нинішніх коротких міркувань тезу: питання позашкільної освіти є конечним постулятом сучасности, перейду до обговорення важнійших мотивів, які домагаються такого поставлення справи.

Перший із них це мотив політичної натури. Динаміка суспільно-політичного життя випереджує психічне й умове дозрівання суспільних мас. Кажеться це иншими словами: нові події заскочили нас непідготованими. Сучасність з її ідеєю демократії домагається, щоби всі горожани, яким прислугує не тільки право але й обовязок сказати своє державно-творче слово, були до свойого завдання як слід підготовані. Наскільки осягнено це в поодиноких народів, не трудно переконатися. У нас цей мотив є спеціяльної ваги, бо загал мусить пізнати всю велич і богацтво незалежницької ідеї, мусить зрозуміти нове призначення народу й загоріти незломним бажанням його реалізації. Уможливити це може тільки позашкільна освіта й її остаточна мета — самоосвіта.

Другим є мотив культурного характеру. Кожний нарід повинен дбати про це, щоби рівень його культури був можливо найвищим. Ясна річ, що мірилом культури не є лише менше чи більше потішаючий стан анальфабетизму, але цей факт, наскільки маси вміють оцінювати й користуватися здобутками культури й цивілізації, як теж причинюватися до її збогачування.

На третій мотив гляньмо крізь призму школи. Її остаточною ціллю є тепер виховання учня на розумного й продуктивного громадянина. Однак є певним, що того завдання не може сповнити не лише народня, але й висока школа. Не може його сповнити саме тепер, де життя так скомпліковане й ріжноманітне, не так може в свойому змісті, як радше в своїх формах, де життя ставить щораз нові вимоги, вводить що крок в лябіринт нових думок, концепцій і теорій. Школа може дати тільки основу, підставу, поза тим вона в цілости підготовання одиниці до життя є тільки коротким етапом, епізодом в життю одиниці. Тому мусить існувати щось, щоби було тяглим, як і життя, а є ним позашкільна освіта. Як пригадаємо собі ще, що теперішні школи не виховують молодь на свідомих громадян-Українців, то цей мотив стане перед нами в цілій своїй застрашаючій силі.

Вкінці згадаю ще мотив, який випливає з механізації життя, з механізації праці, фізичної й умової. Механізація життя веде до його змиршавіння. Відшкодованням за змеханізовання життя має бути саме позашкільна освіта з усіма її формами.

Ось ті чотири мотиви це важніщі, на які звертається увагу, як обговорюється питання позашкільної освіти. З черги треба спинитися коротко над тим, хто має вести ту працю. Під тим оглядом є три ріжні погляди: а) почин і ведення культурно-освітної праці полишається в руках приватних осіб і товариств (напр. Данія) б) цею справою мають занятися самоуправні уряди на своїх теріторіях, і в) держава через свої органи має почин і провід у всіх проявах культурно-освітної праці. Яскравим прикладом застосування в життю цеї третої форми під сучасну пору є С.С.Р.Р. і Італія. Хоч ідеали там ріжні, але тут і там є безоглядне панування доктрини, до якої силою нагинається всі прояви культурно-освітного життя. Зрештою приймається загально, що всяка культурно-освітна праця в практичному є лише шаховим хлопцем на політичній шахівниці. У нас цею працею можуть занятися тільки приватні особи й товариства, які в тій ціли й основуються.

Хто би — зрештою — й не займався позашкільною освітою то тут підставою є: при помочі відповідного культурно-освітного змісту осягнути певну психічну поставу тих, серед яких працюється. Щоби це осягнути, треба здати собі справу з метод культурно-освітної праці, треба вибрати відповідний спосіб поступування. Під сучасну пору в культурно-освітному русі розріжняють дві ґрупи метод: а) методи інтензивної праці і б) екстензивної. Метода екстензивної праці має своє застосування, коли хочемо впливати на більшу кількість слухачів, на масу. При тому ніколи не можемо провірити наслідків, овочів своєї праці. Серед маси, до якої говоримо, находяться найбільше ріжнородні умові типи й звідси ріжна буде їх реакція. Говорячи до маси поступаємо як сіяч, який вірить, що таки певна кількість його зерна впаде на пригожий ґрунт. Треба ще підчеркнути, що значіння цеї методи головно в тому, що послугуючись нею можемо числити на скорий, але короткотревалий вислід. Годі говорити про те, щоби така праця виконала певні переміни в психіці!

По війні піддано строгій критиці цілий ряд метод у педагоґічній ділянці, а тим самим у позашкільній освіті. Таке сталося й з методою екстензивної праці. На її місце вводять нову методу, методу інтензивної праці. Вона тим ріжниться від попередної, що ніколи не числить на масу, а обмежується до невеликого гурта кількох чи кільканацятьох людей. Однак зменшивши кількість слухачів збільшує зміст і поглиблює його, а все не для хвилевого ефекту, але для трівких і поважних наслідків. Та метода підготовляє одиниці до праці й проводу.

Переходячи до засобів, якими послугуємося в культурно-освітній праці, зачну від найбільше поширеного, від відчиту, який є типовим прикладом праці екстензивною методою. Були (а теж і є) т-ва, які на ньому й обмежували свою діяльність. Був відтак час, коли відмовлювано відчитам всякої рації, казалося: це звичайне собі говорення на вітер, слухачі одним вухом слухають, другим випускають. Однак з часом принялося, так сказатиб, компромісове понимання, яке каже: є випадки, в яких відчит може відограти корисну ролю, але рівночасно треба собі здати справу з одної правди, що ніколи при помочі відчиту нікого нічого не навчиться. Завдання відчиту не навчити чогось, а лише збудити заінтересування в певному напрямі. Памятаючи про те треба заздалегідь постаратися о відповідну літературу, (книжку, то що), яку по відчиті моглиби набути ті, які зацікавилися даною справою. Не спиняючися довше над відчитом, хочу підчеркнути ще тільки одно: кожний відчит, якщо має бути корисний, мусить бодай старатися про це, щоби по нім наступило діло, чин, хочаби й незначний.

Поминаючи инші засоби тої методи, як реферати, виклади й т. п., скажемо загально, що ніколи не можемо мати омани про те, що форми праці екстензивною методою вистарчають. Часом значно більше хісна може принести звичайна, принагідна розмова. Що нового? — питає часто селянин „вченого з міста“, а часто у відповідь дістає — а, ні-

---

— Кращеб уже відпочити, як помолитись не дають.

— А й справді. Ходім, либонь, до дому.

— Ходімо.

Розходилися від церкви по хатах спати, відпочивати.

Зранку я заходився готуватися до доповіді, як у селянства хліб та мясо циганить. Не легко воно діставалося мені. Розум, шкура, циркуляр диктував одно: „ми мусимо, інтереси держави й пролетаріяту вимагають“, — а душа шептала: „з кого ти думаєш тягнути, з цих жебраків, що самі не доїдають, і для кого?“

О півдні реферат був ніби готовий і я спішив на сход, щоб не запізнитись. Коло сільради замість сходу, як умовлено, ні душі. У канцелярії саме начальство та десяток громадян у особистих справах. Глевтяк саме сповідав виконавців за саботаж. Потрібно 40 підвод, а вони вигнали тільки 16.

— Легкодухи, куркульські прихвостні. Я вас навчу, я цілий рік заставлю вас служити, поки не навчитесь діла вести по пролетарських. Саботажники чортові! Гайда знов по селу, щоб мені всі 40 підвод були за пів години коло сільради.

— Щож йому робити, коли їхати не хоче? — скаржилися відважніші. — Ти в подвіря, а він коні за поводи та на леваду. Не поїду, каже, нема, каже, ще коней з ночі. Заходжу до другого — не поїду. Своє на полі, свого не дасть звозити а за чужим виганяють — не поїду, і вбийте, не поїду. Заходжу до третього. — Дядьку Микодо, кажу, гайда в фіру. Ви вже давненько, мабуть з місяць як нікуди у громадських справах не їздили. А він виставив мені аж чотири зразу дулі. „Годі, каже, комуну возити, хай, каже, її чорти рогаті возять. За податки плати, за коня плати, за віз плати, ще й у підводи їдь — а не дочекаєть“. Я до нього: Дядьку Микодо, не божіться даремно, а коні запрягайте. „Не поїду“ — каже. Запрягайте, кажу, бо на штраф запишу. „Не поїду, хоч у пекло записуй“, каже. Запрягайте, бо до міліції відправлю. „Не поїду“ — артачиться Микода. Поїдете — вже й я серджусь. „Не поїду“ червонів Микода. Поїдете — паленію я. І тут Микода наче сказився; до сіней, за сокиру та по шпицях, по обідді — цюк, бах! На дребізя побив колеса, гримнув сокирою й сів засапавшись та руки знявши: „А, Боже милостивий з неба! Доки будемо терпіти такі муки?! Пошли їм громовицю, змору, скарай проклятих комурванів, або дай страшний суд, бо далі зносити не сила“ — заридав. Ну, чиж можу я його вигнати?

— Це ще байдуже. В мене гірше — жалується другий виконавець. — Приходжу до Цимбалюка: Гайда, дядьку, в підводу. А він: — неділенька свята. Запрягайте, наказую строгіше; а він — грішно, неділенька свята. То я сам запряжу, коли ви гріха боїтесь, — і йду до хліва, а він: — не лізь, неділенька свята. Що йно я до хліва, а він як упиріжить мене нашильником. Я в крик та ходу, а він за мною: — а неділя свята вас побилаб, живодвори прокляті! — Разів зо три дістав я, синяки по всіх плечах. Не піду більше виганяти, хай воно сказиться.

— Список мені зараз, хто відмавлявся їхати! — Ходив по канцелярії Глевтяк і пофиркував. — Я їм! Поїдуть вони в мене ще не в таку фіру. Іш, як куркульня розібрала.

— Де в чорта куркульня?! Куркуль боїться та їде. Тут середняки, а головно біднота найбільше обідається. Не вспієш йому слово, а він вже десять, та так загне, такий політичний крюк закине, що й відповісти йому годі. Мабуть сам Сталін його не переконавби, що в підводу їхати таки треба.

— Ну, досить роздабарювати. Щоб 25 підвод мені вродилося за пів години коло сільради і кінець. Гайда по селу — категорично наказав Глевтяк.

— — — — — — — — — — — — —

Вже й з півдня звернуло, а коло сільради лежала невеличка купка селян. Вийшов Глевтяк, глянув і матюкнувся. За годину вибіг знов і гукнув до старшого виконавця:

— Арефа! Що таке? Де люди? Як ти загадував?

— Єй бо — єй бо, добре загадував, а от — розводить плечима Арефа.

— Сукин ти син — махнув багатозначно головою Глевтяк. — Ніколи нічого не зробиш до пуття. Збери всіх виконавців, палиці у руки й гайда по селу підряд леніями.*) Гони всіх з місця. Хто не йде — буком; опирається, — запиши й дай сводку. І швидко, щоб за годину я міг почати сход; колиж ні, то зарубай собі, що на пять діб у карцер кину. Гляди!

— Що за напасть, Микито, — занепокоївся добродушний Арефа, — яж усе зробив, що сказано. Як маю я бути винуватий, то змініть мене; скільки я вже просив? Щож це панщина, чи я тут ґенеральського чину дослужуся?

— Гайда, не патякай, бо й зараз договоришся — стукнув Глевтяк на його й вихав на двір. (Д. б.)

*) Вулицями.

чого... І цікава річ. Тоді, як тільки всяких цікавих фактів діється щоденно в світі, як звертаються до „вченого“ з тим наставленням, що зараз довідається богато дечого цікавого, нового, паде холодна відповідь: нічого! А шкода, варта використати такий момент.

(Докінчення буде).

СПРОСТОВАННЯ.

У звязку з уміщенням в ч. 21 (597) „Українського Голосу“ допису під заголовком: „По шляху угоди й зневіря у власні сили“ прошу помістити:

Неправдою є, що я з чийого би то не було наказу привіз на Загальні Збори Українбанку в Луцьку уповноважених, а по закінченню Зборів виплатив їм „на чарку“, натомість правдою є, що уповноважені колківського району як свідомі своїх обовязків члени Банку прибули на Збори добровільно, голосували, як хто з них уважав за потрібне, й нікому з них на жадну „чарку“ я невиплачував.

Н. Лотоцький
керовник Відділу Українбанку в Колках.

Нові арешти
на Совітській Україні.

Загальна господарська політика кольоніяльного визиску України, яку провадить Москва вже роками, як також примусова колективізація рільництва, особливо за останні два роки довели українські народні маси до таких неймовірних злиднів, які панували хіба підчас так званого військового комунізму.

Дійсно нині знову нависла примара голоду на Совітській Україні. Усюди відчувається величезна недостача не лише мануфактури, шкіряних виробів. паперу, мила, та інших промислових виробів, а також в нечуваних розмірах не вистарчає навіть таких споживчих продуктів, як молоко, масло, сало, мясо, городина та садовина

І таке становище панує не лише по містах та промислових центрах, а навіть по селах, бо совітська влада насильно по примусовим державним цінам стягує від селян не лише збіжжа та городину, а також рогату худобу, овець та свиней. Крім того у звязку з колективізацією самі селяни понищили чимало худоби, або вона у великій кількості загинула по радгоспах та колгоспах в наслідок загальної негосподарности, недостачі кормів та недбалости.

Компартія сподівалася, що через запровадження системи особливих набірних книжок, по яким члени профспілок одержують ріжні товари та продукти в державних або кооперативних крамниць по твердим цінам, можна буде забезпечити постачання принаймні робітників та службовців. На ділі ж виходить так, що навіть робітники важкої промисловости (категорія А) незабезпечені, як слід, товарами та продуктами. Ще в гіршому становищу перебувають робітники легкої промисловости та службовці (категорія Б).

Так протягом 1930 — 1931 державні та кооперативні крамниці мали можливість безупинно постачати лише хліб (звичайно чорний, бо совітська влада вивозить пшеницю за кордон), цукор (минулого року був дуже гарний урожай цукрових буряків), сіль та оселедці. Щож до инших продуктів, то не завжди можна було дістати навіть бараболю, капусту, буряки та олію, не кажучи про мясо, масло, молоко та сало.

Так само по набірним книжкам дуже важко дістати одяг та взуття, бо їх не завжди вистарчає навіть ударникам (робітники, які працюють понад норму та через те користаються певними привілеями).

Совітські можновладці ще й нині галасують, що загальна скрута та злидні незабаром зникнуть, оскільки вдасться закінчити пятирічку. Проте робітники, селяни та службовці, а ще більше инші верстви населення вже перестали вірити цим запевненням, бо хоч пятирічний господарський плян і переводиться в життя, а тимчасом загальне становище зовсім не кращає. Навпаки матеріяльні умови життя останніми роками все гіршають, бо політика упромисловлення Совітського Союзу та колективізація рільництва побудовані на системі нечуваного визиску усіх верств населення.

Що правда совітська влада тримається ще досить таки міцно, але загальне невдоволення та обурення нинішньою політикою, як також ненависть до кривавого та брутального режиму вже досягнули давно небувалого напруження.

Зрозуміло, що на совітській Україні такі антибільшовицькі настрої та настановлення послідовно прибірають національно-сепаратистичний характер, бо українське населення вже переконалося, що Москва лише грабує Україну, що вона вигадала так звану українізацію для того, щоб таким робом легше було тримати владу в своїх руках та виправдувати московський окупаційний режім.

Характерно, що нині не лише українські націоналісти, а також комуністи-Українці критично та неґативно ставляться до теперішньої „ленінської“ національної політики на совітській Україні, бо вона переводиться формально, а крім того затримує розвиток справжньої української культури. Цікаво підкреслити, що Москалі всіх кольорів навіть саботують українізацію та зривають „ленінську“ політику, а тимчасом совітська влада й досі не виточила проти них ні одного процесу на Україні, хоч на ділі таке поступування є з погляду компартії великодержавним контрреволюційним націоналізмом.

Навпаки московські аґенти на Україні, побоюючись вибуху української національної революції, всю свою увагу скерували на те, щоб приборкати розвиток українського націоналізму. Саме з цею метою вони перевели масові арешти поміж Українцями в 1929 році, виточили процес у 1930 році проти видатних українських діячів на полі науки, літератури та освіти, а також шляхом терору добилися „самоліквідації“ Української Автокефальної Церкви.

Проте незабаром виявилося, що цих брутальних заходів не вистарчає для затамування українського визвольного руху. Тому колишні чекісти також протягом біжучого року почали переводити масові арешти поміж Українцями. Цим разом вони накинулися вже на Галичан, на комсомольців та комуністів, як також на Українців-старшин з „червоної“ армії та инших, намагаючись приточити їм

Б. СКОБАР. 5)

На байдаках.

З водної мандрівки пласт. куріня „Лісові Чорти“ по Волині й Поліссю. 2.—24. VII. 1930 р.

(Докінчення).

З новоопривязуваними жовто-блакитними хоругвками, в свіжонатягнених руханкових строях, одним словом „з фасоном“ вїжджаємо 16. VII. до Берестя. Тут прощаємося з Бугом та завертаємо на филі Мухавця, що взяв у свої обійми величаву берестейську твердиню. Отгут літ тому 13 кувалися границі української держави. А нині?... Кріпость сама це велика будівля, якої стиль та вигляд і викінчення кажуть догадуватися, що за нею вже довгий вік. Богато бачила та чула. Якби вміла говорити, не одно цікаве розказалаби. Тут і там розкинені форти. Полупані стіни, повивалювані вікна — це памятка світової війни.

Пливемо отак нічого не передчуваючи та дивуємося творам людської руки. Аж нараз дорогу загородив яз, чи по галицькому гать. Робить богато крику й шуму — аж запінилася. Нача хоче цим показати, що дальше нас не пустить. Якийсь громадянин нас потішає та каже, що їх до Пінська лише ...вісімнацять. Но — думаю собі — гарний то інтерес переносити 18 разів по три чотиристакілеві човни! Втім наш Мурлика почухався в голову, затягнув на себе пластовий однострій та погнався кудись. За хвилину, яка не тривала довше чверть години, вертається до нас, просто летить і то в такім гуморі як тоді, коли добре з колесами справиться (любить їзду на ровері!)

— „Фамілія“! Тут треба перетягати човни берегом, але далі всі язи для нас отвором. А ось стоїть чорне на білім: „Przepuścić i udzielić wszelkiej możliwej pomocy“. І все те припечатане підписом директора водних поліських шляхів.

— Якжеж Ти вистарав таку вартісну цидулку та й чим пояснити цю щирість та сердечність пана директора до українських пластунів? — запитав хтось із нас.

— На такі „мудрі“ питання не відповідаю. Як воно там було, то моя справа. А ви всі богато не балакайте, але перетягайте човни. Гайда — до роботи!

Не було ради. Хоча цікаві були, як то воно було з тим „позволенєм“ на переїзд, то все про те більше Мурлику не питали. Як казав, що не скаже, то ніхто вже й не пробував довідуватися, бо Мурлика „на вітер не говорить“.

Знали ми тільки те, що мусіло тут статися щось подібне, як з тим скорострілом та срібною медалю, про що ми вже передше згадували. Одним словом „нечиста справа“. Бо треба знати, що наш Мурлика навіть там дасть раду, де й чорт нічого не втявби й все гладко виходить.

— — — — — — — — — — — — —

Скоро перетягали ми через беріг човни, приплили до берестейської „пристані“, надягнули однострої та почали вирушати в місто. А треба знати, що Берестя це неабияке місто, а саме воєвідське. Має навіть кілька поверхових камениць. На загал досить гарне та чисте. Поліція нас дуже чемно стрічає, питається, „jak się podobają nasze kresy“ та готова нас навіть по місті опроваджувати. Зі зворушенням дякуємо за готовість услугувати та за опіку й просимо приймити до відома, що вже маємо своїх 21 років. 70% мешканців становлять у Берестї Жиди, які нас називають українськими леґіонами та питаються „ґде ваше ґвінтовкі“. На те відповідаємо, що нас з голими пластовими палицями — й то деревляними — дехто не годен стерпіти, а щоби то було, якби ми на плечах носили „ґвінтовкі“. Аж страшно про такі речі споминати!

— Ну, ну! І ви мали колись державу. Був і Скоропадський і Петлюра. Цікаво знати, що там тепер у вас у Галичині?

Загалом берестейські жиди відносяться ввічливо й прихильно до нас, навіть проєктують нам переночувати у своїх мешканнях.

Не знали мабуть, що маємо запевнений нічліг у школі тов. „Просвіта“, куди небавом ми й попрямували тимбільше, що була вже пізна пора, а з важких оловяних хмар, що вже від полудня частували нас дрібненьким дощом, посипалося наче з відра.

Директор згаданої висше школи п. Артимюк та ще кількох громадян приняли нас так щиро, що справді годі це словами описати. З ними перевели ми цілий вечір дня 16. VII. на щирій балачці. Говорили про все що тільки за пять годин можна переговорити. Розкривали перед собою обопільні турботи й болячки, а в результаті зайвий раз ствердили, що Поліщуки та Волиняки — простий народ — нічого собі. Нема тільки на жаль інтеліґентної свідомої верстви, яка хотілаби працювати над цим застрашеним і безрадним селом.

— Ви перші, що завандрували сюди з Галичини до нас на Полісся, ви — пластуни. Щиро й радісно витаємо вас. Кoби так на постійне перенеслися до Берестя, то справа куди краще виглядалаби — привитав нас усіми словами директор Українбанку п. Базилевич.

Передполудне четверга зійшло нам на звидкуванні всього, що українське. Не жаліючи труду весь час товаришив нам сердечний дир. Артимюк. Були на могилі письменника О. Стороженка, оглянули церкву, Просвіту, кооперативу. На закінчення загостили до Українбанку, що тішиться славою досить поважної фінансової інституції. І справді з пошаною треба віднестися до цеї неоціненої праці, яку ведуть ті нечисленні одиниці в Берестї. З радістю приходиться підкреслити, що в тому Берестї, де ще перед кількома роками нічого (дослівно) українського не було, сьогодня маєте вже тисячну свідому

приналежність до якоїсь таємної антибільшовицької орґанізації.

І от вже майже пів року перебувають у вязницях ґенерал Косак, проф. Цьокан, проф. Індишевський, брати Мельники, Микола Стасюк, проф. Мазуренко, Микола Шраг, інж. Чечель, Павло Христюк та безліч инших Українців. Крім того частину увязнених вже розстріляно, частину вислано за межі України, а ще инші, хоч і залишилися на батьківщині, але втратили працю та фактично засуджені на голодування. Між иншим вислано за межі України навіть таких комуністів-Українців, як бувший комісар фінансів Полоз, бувший совітський посол Михайло Левицький, бувший академік Матвій Яворський і т. д.

Яка доля чекає увязнених, годі передбачити. Чекісти домагаються, щоби вони призналися до якої вини та покаялись. Тоді мабуть виточать проти них показовий політичний процес з метою компромітації української визвольної ідеї, як це вже робилося підчас процесу проти Союзу Визволення України. Наколиж чекісти за браком належного матеріялу та з инших причин уважатимуть недоцільним аранжувати новий процес, то увязнених чекають ріжні кари включно до розстрілу.

Будь що будь, але ці недавні арешти та висилка Українців-старшин, кооператорів, студентів-комсомольців і навіть комуністів або дотеперішних прихильників совітської влади, виразно свідчать про те, що зачароване коло, в якому вже роками перебуває московський окупаційний режім на Україні, все звужується. Невиключено, що Москва незабаром прийде до думки, що не лише українізація, а навіть саме істновання Совітської України з окремим урядом являється загрозою для московського панування.

Фактично вже й тепер харківський уряд користається мінімальними правами та компетенцією, являючись власне виконавчим орґаном Москви. Проте він до деякої міри примушений рахуватися з інтересами українських народних мас та стримує дещо ті безмежні апетити кольоніяльного визиску, з якими московські можновладці намагаються використати природні багацтва України та працю українських народніх мас для господарського розвитку Росії. Тому саме Москва з певним недовірям та підозрінням ставиться навіть до таких своїх аґентів на Україні, як Петровський, Чубар, Скрипник і т. п. Не дивно, бо український сепаратизм та національна революція, наче якась жахлива примара не дає спокою московським можновладцям, бо вони побоюються, що саме Україна може стати могилою для пролетарської диктатури на сході Европи.

Б. Дніпрянський.

СТУДЕНСЬКІ СПРАВИ.

Високі Школи у Варшаві.

Подаємо короткі інформації про високі школи Варшави.

Університет має виділи: теольоґії католицької, православної та евангелицької, гуманістичний, математично природничий, правничий, лікарський, фармації та ветеринарії. Студії тревають чотири роки, на медицині — 6 літ. Подання про вступ належить складати від 1. до 15. вересня з долученням: а) свідоцтва матурального, б) метрики уродження, в) військових документів, г) короткого життєпису власноручно написаного, д) свідоцтво ненаганного поведення (оскільки матура не є сьогорічна), е) свідоцтво відходу (при перенесенні з иншої Вищої школи), є) 4 фотографії власноручно підписаних на відбитці. На виділах: лікарськім, фармації та ветеринарії є вступні іспити, на природничій секції математично-природничого відділу — конкурс матур. Для вступу вимагають довід польського горожанства. Здаючі вступні іспити вносять при поданні екзаменаційну таксу.

Політехніка має виділи: інженерії сухопутної, інженерії водної, геодезії, механічний, електричний, хемічний та архітектури. Студії тревають 4 роки. В ак. році 1931/32 буде 700 вільних місць. В разі більшої кількости подань відбудуться конкурсові іспити. Подання складати на імя ректора політехніки в днях 17—27 серпня. Залучники до подання, як на Університеті; фотографій пять. Виказ кандидатів допущених до конкурсу буде оголошений 7 вересня. Іспити можна складати одночасно на два відділи. В днях 9—12 вересня будуть видавані карти вступу за оплатою 35 зол. на один відділ і 50 зол. на два відділи. Іспити відбудуться в днях 15—22 вересня. Вислід буде оголошений 28. вересня. Початок викладів 1. Х. До дня 3. Х. треба внести цілорічну оплату.

Вища Школа Торговельна приймає подання вступу в днях 1—15 вересня. Одночасно належить внести вписове в сумі 30 золотих. Залучники до подання, як при вступі до Університету. Є це школа приватна з правами академічних шкіл. Студії тревають три роки. Річна оплата 550 золотих. Заавансовані в студіях можуть дістати частинне або цілковите звільнення від оплат.

Головна Школа Сільського Господарства має виділи: рільничий, лісовий та городничий. Студії тревають 4 роки. Подання про вступ складати в днях 1 - 20 вересня б. р. Залучники як на Університеті. Школа пересилає блянкет подання за 50 ґр. і програм за 1 зл., з долученням 50 ґр. на пересилку, все в почтових марках.

Школа Красних Штук є вищою школою малярства та різьби. До вступу потрібна матура. Точніші інформації висилаємо на бажання.

Державний Дентистичний Інститут приймає подання від 1 до 15 вересня. Залучники як на Університеті. Долучити теж квіт на 20 зол. за вступний іспит. Іспити відбудуться після 20 вересня, зміст іспиту: переповідження викладу професора, вільна тема. Студії тревають 4 роки.

Державний Інститут Фізичного Виховання на Білянах під Варшавою приймає кандидатів після вступного іспиту, що має, між иншим виказати фізичну справність кандидата. Студії є двоїлітні.

Школа Політичних Наук має виділи: адміністраційний, консулярний та економічний. Є це школа приватна, студії тревають 4 роки. Хто не має матури, може вступити на підготовчий курс при школі.

Вища Школа Денникарства є приватною школою. Студії тревають три роки, оплати виносять річно понад 300 золотих.

українську сімю й добре поставлені культурно-економічні орґанізації.

Праця берестейських Українців моглаби бути взором для богатьох галицьких „політиків“.

— — — — — — — — — — — — —

Було це в пятницю 18. VII. Ще високо стояло сонце над землею, коли приплили до язу, що находиться недалеко села Здітово. Тут ночувати ніхто й не думав. Та мимо цього ми мусіли приймити до відома, що сьогодня вже дальше не поїдемо, бо Мухавець на просторі яких парусот метрів увесь заложений дарабами, що завтра ранком — 19. VII. — випливають до берестейського тартаку. До вечора зісталося нам богато часу. Користаючи з цього ми добре викупались, вчасно приготовили нічліг, скоро „зреферували“ вечерю та зібралися біля невеликої ватри, де вже скоріше примістився був Янкель, Архикордюк і Пісуньо Грицецький.

„Фамілія“! Підходьте блище. Сядемо отут біля вогнища, докинемо бадилля й зробимо собі сьогодня ватру. Не підемо вже сьогодня в село „з пропаґандою“. Хай цей вечір буде наш — для нас самих — обізвався так Янкель.

— Мудро — затвердив Мурлика й присівся біля вогнища.

За його прикладом пішли радо й всі инші; бо любимо пластову ватру. Любить „фамілія“, як далеко від злобного будня, далеко від гризні, сварів і незгод, серед моря шовкових трав і запашних квітів, легенький вітерець на крісластих гиляках столітнього бору свою чарівну пісню виграє. Любить, як синява небес тисячами цвитучих зірок засівається, як чудовим вінком цікаво зза хмари місяць загляне. Любить, як десь недалеко плюскається об каміння потічок журкітливий, як горіюче багаття жменями золотих іскор у безвісти сипле, жаром наливає обличча, а чимось — чого звичайними словами не дасться сказати — душі.

Сидиш отак та поглядом своїм обкидаєш твоїх найблищих другів — „Лісових Чортів“. І чуєш, що якісь невидимі, сильні вузли вяжуть тебе з ними в один гурт — одну рідню. Лучить тебе з ними неодна хвилина, неодин гарний спомин. Мов у чарівному круговороті замаячать тоді перед тобою картини молодечого віку...

Гімназійне життя... пластові сходини.. курінні прогульки... незабутні хвилини таборного життя... спільна праця у студенських орґанізаціях... виправа на Полісся... Нетерпляче чекаєш на дальші картини та химерна заслона будучности закриває їх перед тобою. І на твоє молоде чоло крилаті думи налягають. Питаєшся сам себе — чи доведеться колись знову так разом зібратися? Чи не бракне в межичасі когось з поміж нас?... І геть проганяєш ці думи, що хмарою підсуваються тобі, а очі твої звертаються тоді на дорогих „фаміліянтів“. В той мент пускаєш у непамять всі прогрішення кожного з них супроти тебе, а бачиш тільки хвилини спільної праці, молодечих поривів і змагань, хвилини юного запалу й ідеалізму, безперечно найкрасші моменти з твойого життя.

Так тобі тоді добре, так любо — радісно. Щасливі, тричі щасливі й дорогі ці хвилини; дорогі тим більше, що в людському житю буває їх небогато...

І як накипить отак серце, виливається тоді з грудей пісня.. Згадаємо про тих, що далеко від нас — а такі рідні й близькі для нас. Хтось розкаже спомин з давніших мандрівок, а потім знову полинуть звуки „Червоної Калини“. Розходимось гуртками та укладаємось до сну. Вколисують нас пестливо мельодійні звуки Моріцової трубки...

Так закінчилася наша остання ватра.

*

І колись ще зійдуться „Лісові Чорти“. Виберуться в далеку мандрівку, — десь на далекому Поліссі чи в верхівях скелистих Карпат запалахкотить їхня ватра. Крізь галузя дерев знову продиратимуться звуки „Червоної Калини“. Вийде місяць з поза хмари й здивується, що біля вогнища для когось ще місця вільне зоставили. Залунає команда — „ставай у ряд“ — і в одну лаву зберуться. Та в їхній лаві прогалина буде. І згадає тоді тихо блідолиций, що в тому місці, де тепер прогалина, стояв колись всіми люблений, щирий, веселий, з хрустальним характером, для инших Гриць, а для „Лісових Чортів“ Пісуньо Грицецький...

Хотіла чомусь судьба, щоби в заранні молодости зі світом розпрощався. Далеко від рідні й приятелів. Не було кому навіть біль важкий улекшити ні очей примкнути. Найблищим другам не судилося навіть грудку рідної землі кинути на домовину.

Цих кілька слів хай буде від мене замість нагробної китиці цвітів для мойого найкращого друга з гімназійної лавки.

— — — — — — — — —

24. VII. були ми вже в Пінську, де й кінчилася наша прогулька. Важко було нам прощатися з човнами. Так щож! — Приходить усьому кінець — мусіла скінчитися й наша безжурна мандрівка. Охоче плилиби ще дальше, одначе не дозволяють на це наші обовязки й... кишеня студенська. А впрочім і на весла треба мати якийсь згляд. Досить з них, як тягнули від Буська до Пінська, цебто біля 800 km. Хай трохи відпічнуть, то на другий рік дальше тягнутимуть.

Для човнів знайшли ми в Пінську безпечне приміщення. Саміж у прияві численних глядачів відбули останній приказ і звіт, відспівали пластовий гимн та грімким „Ще не вмерла“ закінчили свій перший водний мандрівний табор.

З Пінськом попрощалися ми з тою думкою, що на друге літо знову прибудемо сюди в пластових одностроях, аби дальше продовжати нашу мандрівку. Хто сподівався тоді, що наші заміри не зможуть сповнитися!

Пізно в ночі сиділи ми вже в залізничих возах.

Протяжливий, різкий свист льокомотиви прорізав нічну тишу, затарахкотіли важкі колеса возів.

Ми відїжджали до Львова....

Державний Інститут Ручних Робіт приймає кандидатів рівнож з матурою семінаріяльною. Студії є дволітні.

Крім того находять у Варшаві попит: Консерваторія, Вища Школа будови машин і електротехніки ім. Вавельберґа й Ротванда і богато инших шкіл, в котрих не обовязує матура.

Річні оплати на вище згаданих школах, за вимком шкіл приватних, вагалися в границях сто кількадесять золотих, залежно від школи та виділу. Які будуть оплати в біжучому році, досі невідомо; підвишка оплат дуже ймовірна. Скромне удержання в Варшаві коштує 120—150 зол. місячно, дехто утримується за менші суми. На помешкання в Академічних Домах рефлектувати не слід. Українська Студентська Громада може допомагати товаришам лише в досить обмежених границях.

Докладніші інформації заінтересованим подає Українська Студенська Громада в Варшаві. За інформаціями звертатися листовно на адресу: Варшава Головна Почта, скр. 625. На відповідь долучувати значок.

Що чувати в світі?

Німеччина між двома силами.

Останні випадки, звязані з господарським заломанням Німеччини та усі ті заходи, що їх Німеччина поробила на міжнародньому терені, а зокрема в часі гостини німецьких міністрів у Парижі та Льондоні, довели до поділу публичної німецької опінії на два різко відграничені табори. Одні це приклонники порозуміння з Францією проти Англії й Америки (цей табор чисельно слабший), а другі це приклонники порозуміння з Англією проти Франції (цей табор більший). Такий наслідок останніх подій, шо мали місце в самій Німеччині, та відгуків цих подій у міжнародній політиці останніх тижнів — це безсумніву проява найстрашніша й найшкідливіша для Німеччини. Бо до тяжких грядучих переживань Німеччини на господарському полі долучується явно затяжна й гостра боротьба за орґанізації, які у вислїді моглиби розшарпати душу й мозок нації у двох протилежних напрямах та довести до повного політично-морального обезсилення Німеччини.

Загроза від тих орієнтацій для Німеччини тим більша, що ані Франція ані Англія не є заінтересовані, щоби Німеччина подужала, щоби зростав її добробут, її політична потуга й значіння у світі. Останні конференції в Парижі та Льондоні виявили наглядно стару правду, що Англія, яка могла навіть доволі легко уділити Німеччині негайної грошевої допомоги, цього не зробила, бо їй залежить на тім, щоби в Европі удержати політичний хаос, чи краще сказати „балканізацію" Европи. Руководячися старою засадою своєї політики супроти Европи виявила Англія Німеччині певні симпатії чи охоту піддержки. Бо Англія лякається, що при завеликому господарському, а вслід за тим і політичному, обезсиленню Німеччини стане Франція одиноким неподільним господарем чи економом Европи. А Англія волить мати в Европі не одного, а більше господарів, поміж собою пересварених. З тих самих міркувань виступила Англія проти Німеччини в часі останньої світової війни побоююсь занадто великого господарського й політичного розросту Німеччини та її зусиль опанувати Европу. Тоді Німці викрикували по всіх усюдах і при кожній нагоді: „Боже, покарай Англію"! Ті самі Німці витали минулого тижня англійських міністрів Мекдональда й Гендерсона, що приїхали були до Берліна, голосними й одушевленими окликами „Слава"! Виглядає, якби Німці не розуміли тих засад, якими руководиться Англія у відношенню до Европи, а зокрема до Німеччини. Англія радаби допомогти Німеччині одною рукою маючи на оці французьку загрозу, а другою хотілаби цю допомогу забрати, бо не має певности, чи Німеччина чого доброго не звяжеться вкінці з силами, ворожими Англії.

У велику політичну сліпоту попадають і ті Німці, що очікують спасення для себе у тяжких часах від Франції. А Франція має на оці свою відвічну мрію про політичне й господарське панування над Европою, але на дорозі до її здійснення стрічає також замисли Німеччини. Тому ясно, що Франції залежить на найбільшому ослабленню свого суперника. Колиж для неї трафилася така прекрасна нагода, як господарське заломання Німеччини, то вона, самозрозуміло, рішила скористати з тої нагоди. Тому при балачках про допомогу поставила до Німеччини домагання, щоби Німеччина піддалася під диктат Франції, себто добровільно виреклася своїх політичних замислів про панування над Европою. Опріч того Франція дала Німеччині недвозначно зрозуміти, що при акції грошевої допомоги Німеччині цілком злишні й непотрібні инші держави, а зосібна Англія для Франції небажана. Так треба розуміти слова найбільше впливової ґазети „Тан", коли вона писала після льондонської конференції й відвідин анґлійських міністрів у Берліні: „Французька публична опінія думає, що безпосередні французько-німецькі переговори цілком вистарчать, а всі посторонні посередництва є щонайменше зайві". Або хочби таке: „Нияк не можемо погодитися на цю ролю посередника між Парижем і Берліном, яку хотіли відограти англійські міністри підчас останніх своїх відвідин у Берліні".

Франція розуміючи, куди прямує Англія в своїй політичній грі, радаби зловити двох зайців нараз: кинути собі під ноги ослаблену Німеччину й позбутися анґлійської „опіки" над Европою. Виімково тяжке господарське й політичне положення Німеччини є для неї постійною загрозою, що може попасти в господарську й політичну неволю одної зі згаданих двох сил.

Справа спору поміж фашистівським урядом і Ватиканом.

— Всі признаки передпослідних тижнів вказували на те, що Італія стоїть на порозі нової доби в історії взаїмовідносин світської й духовної влади в межах італійської держави. Напруження спору в передостанніх тижнях досягло таких розмірів, що зірвання дипльоматичних відносин поміж Італією й Ватиканом здавалося неминуче, а вслід за тим, що лятаренський договір про вічний мир поміж державою й церквою буде цофнений. Хоча з обидвох боків робили зусилля перекинути місток порозуміння понад пропасть взаїмного негодовання, то надій на це, ще тому два тижні не було ніяких. Зрештою фашистівський уряд, зглядно фашистівські орґанізації спалили здавалось усі мости за собою, так що поворот став прямо неправдоподібний. Так здавалося. Але, як показується на підставі відомостей з останнього тижня, певні мости всеж мусіли залишитись, коли ґазети заговорили про навязування ниток порозуміння з метою узгіднити погляди обидвох сторін в справі завішення оружжа, а навіть повного замирення. Обидві сторони мусіли усвідомити собі ті жахливі наслідки, коли помимо безпосередно після виповідження війни заговорили про мир. Очевидна є річ, що самі заходи й розглядання можливостей замирення цих великих і справжніх небезпек не усувають. Тяжко буде передовсім відтрублювати бій, фашистам, які за той час вспіли вже кинути Церкві закид, що вона є „ворогом батьківщини", що „піддержує явних ворогів держави й народу". В додатку фашисти розвязали за той короткий час католицькі орґанізації молоді й велику частину їхніх членів змобілізували в фашистівських молодяцьких і діточих орґанізаціях. Чи ця частина молоді буде зарахована до катеґорії полонених і звернена назад під опіку духовенства, — невідомо. Ясно лише, що католицькі орґанізації не відречуться права й можливости мати свої окремі молодняцькі орґанізації й упімнуться за своїми полоненими.

Все це є справи, яких вирівнання натрафить на великі труднощі. Та помимо все існують повидимому важнійші причини, які кажуть піти на уступки. Цими причинами є без сумніву спільна боротьба проти ворогів так Церкви як і італійського фашизму.

З польських справ.

Важне рішення Найв. Адм. Трибуналу для приват. шкільництва. Досі польські шкільні власти не затверджуючи директорів приват. шкіл ніколи не узасаднювали своїх рішень. Найв. Адм. Трибунал, що розглядав тепер жалобу одної польської школи, рішив, що таке оречення влади повинно бути узасаднене, а акти справи повинні давати підставу до оцінки, на якій влада оперла рішення. (Це рішення може дуже придатися нашим приват. школам, яким досі часто відкидали директорів.)

Ще один віцемістер. Досі мала Польща 21 віцеміністрів; видко, що таке поважне число не вистарчало, бо на днях іменували ще одного віцеміністра у міністерстві скарбу. Разом з міністрами має тепер Польща 36 членів ґабінету. Два останні віцеміністри іменовані вже в часі ощадности. Видко, що й така ощадність можлива.

Банкроцтво „Відзевської Мануфактури". Фабрика-ткальня „Відзевська Мануфактура" у Лодзі зголосила банкроцтво. Вона винна приватним вірителям 19 міліонів, а скарбові 6 міліонів незаплачених податків. Цікава це господарка, що фабрика могла платити величезні платні директорам і давала зиск акціонарям, а рівночасно не виплачувала робітникам їх малої винагороди. Ще цікавіше, що держава стягає безглядно податки з селян, а фабриці могла ждати, аж назбиралася залеглість шість міліонів!

Б. міністер Матушевський поїхав до Москви. Б. міністер скарбу зацікавився тепер економічними питаннями. Між иншими хоче написати про пятилітку. Длятого виїхав на днях на кілька тижнів на Радянщину, щоби оглянути важніші осередки радянського промислу.

Банкроцтво міст. Цілий ряд міст, між иншими Варшава, не міг на 1. серпня виплатити платні своїм урядовцям.

Комуністичні демонстрації. На день 1. серпня мали комуністи приказ виступати по більших містах та осередках промислу й демонструвати проти війни. Заповідали великі демонстрації, але вони не вдалися. Влада на кілька днів перед тим виарештувала значніших провідників. На загал демонстрації були дуже бліді й слабі й їх скоро ліквідували. „Kurjer Lwowski" приніс вістку, що у Сяноці літак у суботу пізно вечером над містом літак, що розкинув летючки. Воєвідський уряд заперечив сі вісти. Комунікат каже, що летючки хтось так розкинув, а літак лише привидівся яким міщанкам.

Грабункові напади. В дні 31-шого линпя було три грабункові напади. Один був коло Ніска, де двох бандитів напало на листоноша та вирвали йому торбу з 4 500 зл. Тогож дня біля 2. год. попол. увійшло трох людий до бюр „Банку Людового" в Бориславі, звязали урядовця й возного та забрали біля 800 зл. готівкою і 20.000 у векслях. Грабіжників не зловили. Третій напад був на шляху з Перемишля до Бірча за селом Вільшанами. Грабіжники скористали з того, що там щлях іде лісом, до того під гору, й напали в числі 5 чи 6 осіб на почтовий віз. Стрілами вбили постерункового Ґібчинського з Перемишля, що конвоював віз, ранили візника й забрали два мішки з воза. Одні часописи пишуть що там були дріжджі та инші товарі, а мішка з грішми не взяли; инші часописи пишуть, що взяли 18.000 зл. Перший урядовий комунікат зі суботи говорив, що напад має грабункове підложе. У неділю та понеділок арештувала поліція у сусідних селах досить велике число людей, кажуть, що й жінки, як підозрілих у нападі. Перемиський кореспондент „Kurjera Lwowsk-ого" подає число арештованих 48 й догадується, що мабуть між ними найдуть й двох виновників нападу, бо трох вже мали у неділю арештувати.

Ширіть „Український Голос"!

Хроніка міжнародніх подій.

У другій половині серпня мають прибути до Берліна в гостину до німецького уряду французькі міністри Лаваль і Бріян.

*

Бріян нагло захворів. Часописи пишуть, що недуга Бріяна дуже тяжка.

*

Парижський тижневик „Annales“ містить статю Мусолінія, в якій він каже, що 1932 рік буде рішаючим для майбутньої долі світа. Дотеперішні заходи в справі витворення міжнародньої солідарности не дали бажаних успіхів. Міжнародна установа „Союз Народів“ завів цілком надії покладені на него. Маємо докази на те, що Европа находиться в обличі катастрофи й упадку. Як будуча конференція над обезоруженням не дасть бажаних наслідків, треба буде це уважати властивим вступом до остаточної катастрофи.

*

Під конець засідань Конґресу II. соціялістичного інтернаціоналу приняли великою більшістю голосів резолюцію, яка домагається ревізії міжнародніх договорів, які кривдять деякі держави, а перше всего Німеччину.

*

В Кракові відбувся Конґрес приклонників уведення есперантської мови в міжнародньому життю.

*

На одному зі засідань Міжнародного Трибуналу в Газі, який розважав справу німецько-австрійської митної унії, виголосив італійський представник Шальоя сензаційну промову. Він сказав, що якби Міжнар. Трибунал вирішив справу в користь Німеччини й Австрії (себто годився на їх злуку), то це неминучо потягло би за собою війну.

По всій Україні.

Півн. Західні Землі.

Хроніка: Гігієнічну протитуберкульозну виставу в Теребовлі відвідало 1.124 особи. — У Снятині відбулось 12. липня свято 50-літного ювилею української Міщанської Читальні. — Дня 26. липня відбулося на Білій Горі в Підлисю щорічне Маркіянове свято серед 10 тисячного здвигу народа. — У Львові помер ілюстратор українських передвоєнних видавництв, Евген Турбацький. — Дня 31. липня помер у Львові у 62. році життя творець української соц.-демократичної партії Микола Ганкевич.

Ревізії й арештовання. Поліція в Белзі придержала студ. політехніки Ґелу Степана й студ. прав Михайла Мойсака та переслухала їх в справі студенського гуртка при філії „Просвіти“ в Белзі. Після переслухання перевели ще ревізію в домі о. дек. Ґели в Белзі, де шукали за недозволеною лектурою. Очивидно нічого не найшли. — Повітова поліція з Рогатина перевела масові ревізії в Липиці долішній, а після ревізії арештувала учнів Остапа Семегена, Івана Рибіцького й селян Михайла Ставарського, Івана Нижника, Осипа Людкевича й М. Лотоцького. Після списання протоколів у Рогатині випустила Ів. Рибіцького, а инших відставили до Бережан.

З тюрми на волю. 29. липня вийшов із львівських Бриґідок на волю п. Володимир Мулькевич, що просидів у слідчій вязниці 11 місяців. Слідство проти него застановили. — Дня 1. серпня попол. звільнили зі слідчої вязниці у Львові головного секр. Унда й посла дра Любомира Макарушку за кавцію 10 тисяч зл.; др. Макарушка просидів у слідстві девять місяців.

О поміч погорільцям. Дня 8. липня ц. р. навістила громаду Зарваницю, підгаєцького повіта страшна пожежа, якої найстарші люди не памятають. Пожежа знищила до тла кількадесять господарств, в тім около 300 будинків. Кілька соток людий опинилося без даху над головою, без одежі, без куска хліба і без ніяких засобів до життя.

Щоби нести поміч погорільцям, завязався Повітовий Комітет у Підгайцях; заряджено негайно збірку в натурі у всіх громадах підгаєцького повіта. Комітет звертається до всего Громадянства з горячим проханням надсилання жертв для погорільців на адресу Союза Кооператив в Підгайцях для Пов. Ратункового Комітету, який негайно займеться їх розділом.

Кара за тризуб. Окружний суд у Коломиї, що розглядав відклик Ілька Середи з Вербовець від адміністраційної кари, засудив його на гривну 20 зл. або на кару двох діб арешту за те, що як голова Читальні позволив вивісити тризуб на куртині Читальні.

Війна з... шапками. Молодь села Постолівки й Ракового Кута (пов. Копичинці) замовила собі в робітні українських інвалідів шапки й тішилася, що має гарну, рідну ношу й дає заробок нашим інвалідам. Але ці шапки не подобалися постерункові в Городниці, який порobив донесення до староства, яке покарало хлопців гривною по три зл., бо уважає такі шапки військовими.

В яких умовах доводиться вести освітну працю?

Але це певно пояснять нам ті панове, що попивали, „чорну каву“ чи то з великими панами у Варшаві та Львові, або ті, що пють у маленькім Зборові з меншими панами та їздять разом з паном старостою на виставу до Тернополя. А може це є вже якісь теоретичні висновки для практичного приміщення. Словом життя в Поморянах і доокoличних селах стає направду невиносимим. *Місцевий.*

Брак самопошани. Дня 26. липня б. р. відбувався в селі Рибниках, бережанського повіту, фестин. Між учасниками знайшовся і кольоніст — мазур Роман Зімек. З великим обуренням прийняло численно зібране громадянство факт, що трох інтеліґентів, а саме: проф. Атанас Мидляк, студ. теольоґії Богдан Романишин, сам голова читальні, місцевий парох, уважали своїм обовязком забавляти кольоніста та, на превелике диво, говорили з ним по польськи. Гарний приклад для „братів незрячих гречкосіїв“! *Учасник.*

(І. Ч.) **Заборона політичних зборів на Волині.** „Волинська тиха сторона“ це справді чудесна сторона. Адміністраційна влада старається за всяку ціну не допустити до ширення „сепаратистичної“ пропаґанди; їй здається, що це одинокий спосіб, щоби той „сепаратизм“ (як це було і колись за бл. пам. Росії чи небіжки Австрії) не ширився.

І так протягом останнього місяця поліція заборонила політичні наради УСРП в Кремянці і УНДО в Рівному. Перша не відбулася з тої причини, що власника помешкання, де нарада мала відбутись, стероризовано, наслідком чого відмовився відпустити салю під збори. Пос. Матчак, що приїздив зі Львова, мусів виїхати, не відбувши наради. Наради УНДО в Рівному, на яку приїздив пос. З. Пеленський, заборонив референт безпеченства староства, що явився з кількома аґентами й поліцаями. На щастя, ці методи є щораз менше спізнені, а їхні наслідки є якраз протилежні тому, що бажає осягнути влада.

(І. Ч.) **На Волині зачинають щадити на часописах.** Існування яничарської братії на Волині є поважно загрожене; тому деякі з них стараються показати, що не дармо диспозиційний хліб їдять. Стараються сердеги, щоби в звязку з загальною крізою, редукціями і ін. сучасними благодатами не розігнали їх на зелену пашу.

А це може статись дуже легко і то ось-ось. Побратим „Української Ниви“ — „Волинський Господар“, орган воєвідської Ради, що виходив у Луцьку під редаґуванням „українського кума“, начальника самовряд. відділу воєвідства Й. Волошиновського, перестав виходити з браку відомих фондів. Черга за „Укр. Нивою“, яка в цих місяцях виходить лише 2 рази на місяць.

Не потрібуємо додавати, що створення ВУО є ще одним *експериментом* для ловлі українських душ під українським плащиком. Алеж невдовзі творці і опікуни ВУО переконаються як і їхні безславні попередники, що українська вивіска для національно й політично свідомих українських мас цілком не вистарчає, бо вони дуже добре розуміють, хто *народові служить і працює дійсно для його добра*, а хто йому зраджує й шкодить. На фарбованих лисах український нарід уже розуміється і їх дуже легко розпізнає.

„Історія одної конфіскати“. Під таким заголовком написав був колись Іван Франко цікаве оповідання. Але й тепер бувають цікаві конфіскати. Адвокат у Грималові Др. Гриць Олійник позбирав усякі документи й матеріяли, що відносилися до Грималова й околиці й видав їх книжкою: „Історія Грималова й сіл судового гримал. повіта“. Книжку сконфіскували за це, що в ній писалося між инш. про шкільний плебісцит у 1925. р. та про поляглих чотирох парібків з села Паївки. Суд затвердив конфіскату кількох рядків на 23. і 24. сторінці. Хоча звичайно пускають у продаж таку книжку, розуміється по усуненню сконфіскованих місць, Дра Олійника повідомив на днях суд, що цілий наклад книжки (3000 прим.) спалено. Через те філія „Просвіти“ в Грималові, автор та накладці мають шкоду поверх 6.000 зл. Книжку замовили собі заздалегідь грималівські еміґранти в Америці, Канаді й Бразилії, та ані автор ні видавці не можуть їм післати.

З Чортківщини. До новинки „Нова форма концерту“ що була поміщена у 25. ч. „Укр. Голосу“, присилають нам вияснення.

Автор допису не зрозумів видно слів п. Яковишина, якими мав він дякувати адміністраційній владі, що дають нам дозволи на збірки й вистави. Промовець ужив тих слів з найбільшою іронією, тим більше, що кінцеві слова його були: а чи можем ми від них чогось більше сподіватись? Дописувач також мало знає про українську народню школу в Чорткові, якої тут ніколи не було, а були тільки щорічні старання про неї.

Секція драматичного гуртка „Рідної Школи“.

Що на се скаже „Маслосоюз“? Дня 24. липня 1931 р. будучи випадково в Луцьку я зайшов до тамошньої крамниці „Маслосоюзу“ й звернувся до продавщиці з проханням дати горячого молока. На се прохання я одержав виразну відповідь, але... московською мовою! Я ще кілька речень сказав по українськи, однак одержував увесь час відповідь по московськи, а тому думаючи, що крамниця перейшла в московські руки, не купив нічого й негайно вийшов. Пізніше сказав мені завідуючий одної з тамошних українських крамниць, що та „русская бариня“ була... Галичанка і що за се на неї дехто з місцевих Українців рівнож нарікав.

Чи слід першим піонірам у ломанню сокальського кордону посилати на Волинь осіб, що говорять мовою чужою населенню? Адже філія є в Луцьку а не в Москві!

Радивилів, 29. VII. 1921. *Хведір Гаврилюк.*

Публичний запит. Ми нижче підписані хотіліби знати, хто платить за ті „Нові Шляхи“, які вже біля року одержуємо безплатно; дехто з нашої місцевости одержує навіть і більше. Таких безплатних передплатників є десять душ, отже хтось платить певно без нашого бажання за нас мешканців Кремянця 260 злотих?

Н. Сагайдачний, І. Горницький

Поза межами України.

Один з тих, що зломився, а не зігнувся. В Пшерові на Мораві помер 19. червня 1931. Максим Загривний, родом з Великої України. Хорий був на сухоти легенів; прожив 40 літ. Ховала його православна чеська община й українська еміґрація в Пшерові. Труна була уквітчана вінком з жовто-синьою стьожкою; промову над могилою виголосив інж. Юрій Колярд. В. Й. П.

ВСЯЧИНА.

Неудалий лет на північний бігун. Цего літа мало відбутися подвійне здобуття північного бігуна: підводним судном та величезним повітроплавом. Як досі справа стоїть, обі проби не повелися. Підводне судно „Навтілюс" зіпсулося на шляху з Америки до Европи й мусіли його довго направляти в Ірляндії. Повітроплав „Граф Цепелін" помістив у собі 10 учених з ріжних країв й залогу, так що всіх було 45 осіб. Взяли богато харчів на кілька місяців, якби сталося яке нещастя; кромі того наукові прилади для всяких дослідів, санчата, шатра та инше. Повітроплав відлетів 24. липня з Фрідріхсгафен, перелетів над Берліном, а 25-го спинився у Ленінграді, де наповнив свої комори ґазом й переночував. Рано 26. відлетів дальше на північ, а вечером був в Архангельську. Дня 27. липня долетів в полудне до Землі Франца Йосифа. Дня 29. липня була телеграма, що „Цепелін" вже недалеко островів Шпіцберґен. З незнаних наразі причин повітроплав несподівано завернувся з дороги. На Новій Землі зробили кінематографічну знимку. Вертаючи не затримувався у Ленінграді, лише просто полетів до Берліна, куди прибув 30. липня вечером. На летунському майдані зібралася велика громада людей; за вступ заплатили вони разом 25.000 марок. Вже оголосили деякі відкриття цеї виправи; а саме відкрила кілька нових островів і переконалися, що нема деяких суш, про які досі була мова.

Умер Авґуст Форель. Дня 27. липня умер у Швайцарії славний лікар-психіятр (що досліджує недугу душі) Авґуст Форель, що колись був професором університету у Ціріху. Його імя було знане у світі, бо писав богато книжок про будову мозку, гіпнотизм, про відповідальність злочинців, про полові справи; також писав богато проти алькоголю. Написав пятьтомову книжку про життя муравлів. Прожив 83 роки. Згідно з його волею спалили його тіло.

Син завинив, а батько повісився. На німецькому Шлеську бавився дванадцятилітний хлопець тим, що кидав камінням за самоходами. Раз кинув так нещасливо, що збив шибу, а відломок шкла зранив шофера, що цей осліп. Шофер почав процес; суд признав йому до смерти по 200 марок місячно, які заінтабульовано на маєтку батька хлопця. Батько попав у розпуку, що не зможе виплачувати такої великої суми й повісився у стодолі вернувши зі суду.

Нічна служба в аптиках:

5. VIII.	Аптика „СЕМА", ул. Костюшка і МАНЬКОВСЬКОГО, ул. Дворського.
6. VIII.	Аптика ЛЯНОТИ, ул. Словацького, і ЗАНДАВЕРА, ул. 3-го Мая.
7. VIII.	Аптика БАЄРА, ул. Міцкевича і МІРСЬКОГО, ул. Ґрунвальдська.
8. VIII.	Аптика ШАНЦЕРА, Францішканська і ПОМЕРАНЦА, ул. Чарнецького.
9. VIII.	Аптика МАШЕВСЬКОГО, Францішканська і БОЯРСЬКОГО, ул. Сінна.
10. VIII.	Аптика „СЕМА", ул. Костюшка і МАНЬКОВСЬКОГО, ул. Дворського.
11. VIII.	Аптика ЛЯНОТИ, ул. Словацького, і ЗАНДАВЕРА, ул. 3-го Мая.

Коло Аптикарів у Перемишлі надсилає

КОМУНІКАТ:

З днем 26. липня б. р. обовязує на терені цілої держави розпорядок М. В С. з дня 28. серпня 1930. про видавання лічничих середників з аптик. Аптики будуть задержувати оригінальні лікарські рецепти, а на їх місце будуть видавати сторонам відповідні відписи. На основі тих відписів сторони будуть могли купувати вдруге лік, вже раз взятий, за виїмком випадків, коли обовязуючі приписи вимагають предложення свіжої лікарської рецепти. Рівночасно наведений розпорядок зобовязує аптики видавати всякі лічничі середники під кожну пору дня й ночі. (Нічні дижури перемиських аптик, унормовані тутешним старостовом, подаєсь до публичного відома у місцевій пресі, а кромі сего є виписані на орієнтаційних таблицях поодиноких аптик).

У звязку з видаваннєм лічничих середників з аптик підчас нічного дижуру, аптики є вправі на основі розп. М. В. С. з дня 28. серпня 1930. брати т. зв. нічну таксу в квоті 1 зл. від кожної експедиції, за виїмком наглих випадків, передвиджених наведеним розпорядком.

Тому Коло Аптикарів просить у власнім інтересі П. Т. Громадянства, щоби всякі аптичні покупки полагоджувати можливо в годинах денної чинности в аптиках (до год. 8·30 вечером), щоб уникнути конечности дочислювання нічної такси до ціни ліку.

НАДІСЛАНЕ.

(За цю рубрику редакція не відповідає).

За редакцію відповідає: Володимир Зиблікевич. З друкарні Кнолера й Сина в Перемишлі.